

VU Research Portal

Een Festschrift voor Walter Schmitz [Review of: A. Eschbach, M.A. Halawa (2008) Audiatur et altera pars. Kommunikationstheorie zwischen Historiographie, Theorie und empirischer Forschung.]

Noordegraaf, J.

published in

Mededelingen - Frederik van Eeden-Genootschap
2009

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Noordegraaf, J. (2009). Een Festschrift voor Walter Schmitz [Review of: A. Eschbach, M.A. Halawa (2008)
Audiatur et altera pars. Kommunikationstheorie zwischen Historiographie, Theorie und empirischer Forschung.].
Mededelingen - Frederik van Eeden-Genootschap, 53, 61-62.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

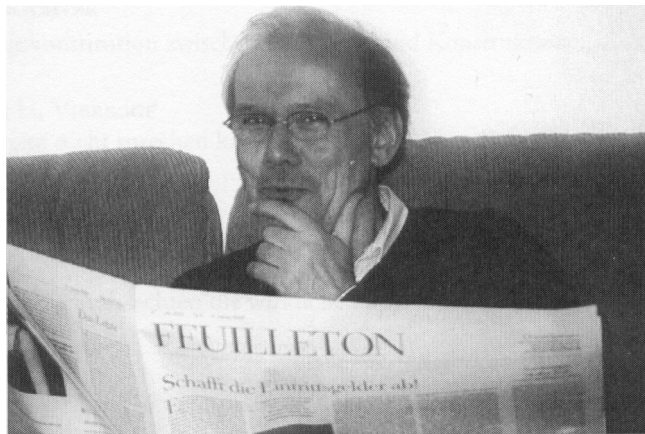
vuresearchportal.ub@vu.nl

Jan Noordegraaf

Een *Festschrift* voor H. Walter Schmitz

Van Eedenkenners zijn sinds jaar en dag vertrouwd met de naam van de Duitse geleerde H. Walter Schmitz, de schrijver van *De Hollandse significa. Een reconstructie van de geschiedenis van 1892 tot 1926* uit 1990. Daarin is immers een uitvoerig hoofdstuk over Frederik van Eeden opgenomen (p. 35-133). Het was toen niet de eerste keer dat Schmitz over Van Eeden en/of de significa schreef: *De Hollandse significa* is de Nederlandse versie van zijn Bonner Habilitationsschrift uit 1985 over hetzelfde onderwerp. En ook daarna heeft Schmitz zich nog vaak met onderwerpen als Van Eeden en de significa beziggehouden. Ook in de *Mededelingen* heeft hij erover gepubliceerd, in 1990. Zijn belangrijke bijdrage aan de Duits-Nederlandse paralleleditie van de *Redekunstige Grondslag* uit 2005 mag bekend zijn. Walter Schmitz is een productieve en veelzijdige onderzoeker, een scherp en kritisch lezer - zoals ik vaak heb kunnen merken - maar bovenal is hij een betrouwbare collega en een beminnelijk mens. Het is dan ook terecht dat hem ter gelegenheid van zijn zestigste verjaardag in juli 2008 een feestbundel is aangeboden dat als hoofdtitel draagt *Audiatur et altera pars*.

Na zijn studie, onder meer in de antropologie, heeft het onderzoek Schmitz via Ecuador en de Engelse Lady Welby naar Amsterdamse archieven en ten slotte naar een leerstoel 'Kommunikationswissenschaft' in Essen gevoerd. Van de resultaten daarvan legt de in deze feestbundel opgenomen 'Schriftenverzeichnis' over de jaren 1975-2008 een welsprekend getuigenis af (p. 21-41).

H. Walter Schmitz

De bijdragen aan *Audiatur et altera pars* zijn ondergebracht in een drietal naar inhoudelijk zwaartepunt geordende delen. Ze hebben betrekking op theoretische, historiografische en empirische thema's uit de communicatiewetenschap. De meeste van de 23 artikelen zijn in het Duits, terwijl de bijdragen van *native speakers* van het Nederlands alle in het Engels zijn geschreven.

Ik signaleer hier alleen de stukken die voor de lezers van dit blad min of meer van direct belang zijn. In de eerste afdeling schrijft Wilhelm H. Vieregge over '„Wovon man nicht sprechen kann, ...“: zur Realisierung von Unaussprechlichen'. Daarin gaat hij onder meer in op Van Eedens opvatting dat door poëzie 'das Unsagbare sagbar wird' (p. 73). In de historiografische sectie is het opstel van Erik Heijerman opgenomen over 'Van Eeden and the later Wittgenstein on embodied meaning'. In zijn artikel wijst Heijerman op de inhoudelijke verwantschap van de *Grondslag* met Wittgensteins *Philosophische Untersuchungen* uit 1953: 'the spirit of the *Logical Foundations* is in some aspects much more akin to the spirit of the *Philosophical Investigations* than one would first think' (p. 227). Eveneens in deze afdeling staat de bijdrage van Bastiaan Willink over 'Neurath and Mannoury. The clash of significs with logical empiricism'. Willink beschrijft de gedachtewisseling van de Oostenrijkse filosoof Neurath (1882-1945), die in 1934 naar Nederland was uitgeweken, met Nederlandse significs, onder wie vooral Gerrit Mannoury, maar ook met andere leden van de toenmalige significs beweging. Met hen voerde Neurath een uitgebreide correspondentie. Al met al zijn we zo getuige van '[o]ne of the [62] most interesting historical cases of discussions between philosophical schools' (p. 253), aldus Willink.

Audiatur et altera pars. Kommunikationswissenschaft zwischen Historiographie, Theorie und empirischer Forschung. Festschrift für H. Walter Schmitz, hrsg. von Achim Eschbach, Mark A. Halawa & Jens Loenhoff, Essener Studien zur Semiotik und Kommunikationsforschung, Aachen 2008, ISBN 978-3-8322-7347-7, 441 pp. Prijs: € 49,80.